

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग

महासंचालक,
संकल्पन, प्रशिक्षण व संशोधन
महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था,
दिंडोरी रोड, नाशिक-४२२ ००४
महाराष्ट्र राज्य (भारत)

दूरध्वनी क्रमांक
कार्यालय : ०२५३-२५३०६२८
निवास : ०२५३-२५३४२६६
फॅक्स : ०२५३-२५३०७६४
ई-मेल : aomeri-nsk@sancharnet.in
rsgid@dataone.in

तांत्रिक परिपत्रक

विषय :- माती धरणांच्या काटछेदांच्या व्यवहार्यतेबाबत संकल्पनांतील काही बाबींमध्ये सुधारणा करणेबाबत

संदर्भ :- तांत्रिक परिपत्रक क्र. तांप्र/मअसंस/अअ(माघ)२४२/२००७
दिनांक २२ फेब्रुवारी २००७.

माती धरणांच्या काटछेदांच्या काही घटकांमध्ये अनुषंगिक कपात करून काटछेदाची व्यवहार्यता वाढविण्यासाठी व योजनेच्या खर्चात काही अंशी बचत व्हावी यासाठी संदर्भांग परिपत्रकान्वये मार्गदर्शक सुचनां निर्गमित करण्यांत आल्या आहेत.

१) ज्या प्रकल्पांमध्ये धरणांच्या खोदकामातून मोठ्या प्रमाणात कवचासाठी वापरण्यायोग्य Rock Spoil उपलब्ध झाले आहेत अशा प्रकल्पांच्याच कवच भरावासाठी त्या साहित्याचे प्रयोगशाळेत परिक्षण करून वापर करण्यास हरकत नाही. हे करण्यासाठी आवश्यकता भासल्यास माती धरणाचे काटछेद सुधारित करण्याबाबतचा प्रस्ताव संबधीत मुख्य अभियंता यांनी मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, नाशिक यांचेकडे पाठवावा. त्याप्रमाणे मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना यांनी तपासून Matrix Zone पद्धतीने सुधारित संकल्पन देण्यास हरकत नाही. अपारगम्य (Impervious) गुणधर्म असलेल्या साहित्याचा वापर अशा प्रकारच्या Matrix Zone मध्ये होणार नाही याची पूर्ण दक्षता घेण्यांत यावी.

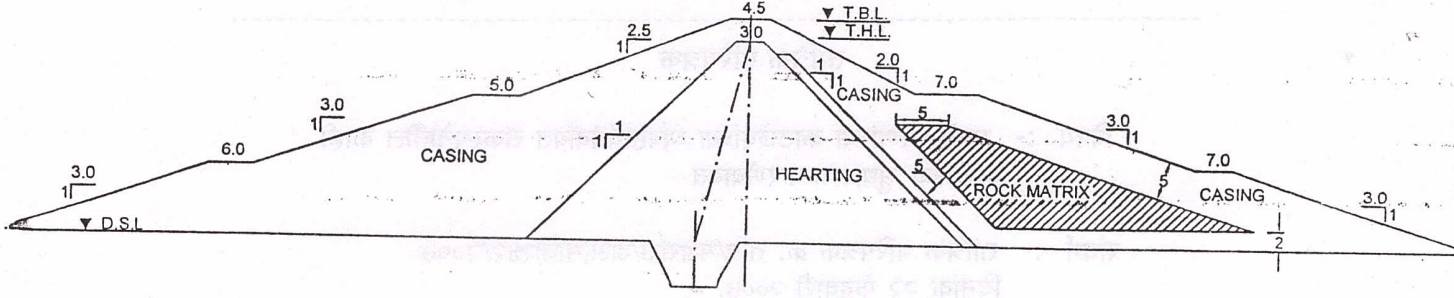
२) धरणांच्या खोदकामातून दगड, गोटे वा कडक चीप्स, rock spoils यांचा वापर धरणांच्या कवच भरावामध्ये rock matrix zone म्हणून करतांना या झोनमध्ये जास्तीतजास्त ३० सें.मी. ते ४५ सेंमी आकाराचे दगड/चीप्सचा वापर करून त्याच्यामधील भेगांमध्ये मुरुम भरण्याच्या दृष्टीने त्यावर १५ सेंमी जाडीचा मुरुमाचा थर देऊन पुरेशी दबाई करण्यांत यावी. या rock matrix zone च्या थराची जाडी दगड, चीप्स यांच्या आकारमानाच्या दुप्पटीईतकी असावी. या rock matrix zone च्या बाजूने ५ मी. जाडीच्या मुरुमाचे आवरण देणे आवश्यक आहे. (आकृतीत दाखविल्याप्रमाणे) यासाठी बांधकाम करण्याची पध्दत पुढीलप्रमाणे असावी.

(कृ . सा . प .)

Rock Matrix ची बांधकाम पद्धत :

ज्या प्रकल्पांमध्ये धरणाच्या पुच्छ कालवा, जलरोधी खंदक यांच्या खोदकामातून खडकांच्या चिप्स उपलब्ध होत असतील तर अशा धरणांच्या कवच भागात Rock Matrix प्रस्तावित करण्यात यावा. विचारात घेण्यात आलेला Rock Matrix Zone हा योग्य दबाई केलेला असावा. दगड, चिप्स ह्या भागामध्ये अशा रीतीने टाकाव्यात की त्या चिप्स पसरविल्यानंतर संकल्पित जाडी प्राप्त होईल.

Earth and Earth Rock Dams By Sherard या पुस्तकातील पृष्ठ क्र. ६४७ वर दिल्याप्रमाणे एका थराची जाडी दगड / चिप्स च्या आकारमानाच्या द्रुपटीइतकी असावी.

CROSS SECTION OF EARTH DAM SHOWING ROCK MATRIX

म. सं. सं. सं.

महासंचालक

मुळ प्रत मा. महासंचालक यांनी मंजूर केली आहे.

संकल्पन, प्रशिक्षण व संशोधन
महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था,
नाशिक-४ यांचे करिता

जा.क्र. तां.प्र/मअसंसं/अअ(मा.ध.)/ 9020 /2009

संकल्पन, प्रशिक्षण व संशोधन
महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था, नाशिक-४
दिनांक 30 जुलै 2009

प्रत :- अधीक्षक अभियंता (माध) म.सं.सं., नाशिक यांना माहितीस्तव व आवश्यक त्या कार्यवाहीस्तव अग्रेषित.

प्रत :- अधीक्षक अभियंता (दध) म.सं.सं., नाशिक यांना माहितीस्तव व आवश्यक त्या कार्यवाहीस्तव अग्रेषित.

प्रत :- अधीक्षक अभियंता (दरवाजे व विमोचके) म.सं.सं., नाशिक यांना माहितीस्तव व आवश्यक त्या कार्यवाहीस्तव अग्रेषित.

प्रत :- अधीक्षक अभियंता (विद्युत गृहे) म.सं.सं., नाशिक यांना माहितीस्तव व आवश्यक त्या कार्यवाहीस्तव अग्रेषित.

प्रत :- अधीक्षक अभियंता (प्रशासन) मध्यवर्ती कक्ष, मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना यांना माहितीस्तव अग्रेषित.

प्रत :- कार्यकारी अभियंता, संकल्पचित्र विभाग (माध-२/ माध-३/ माध-४) जलनियोजन म.सं.सं., नाशिक-४

28
31/05